Lietas Nr. 133029914
Lietas arhīva Nr. 104AA-0143-15/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2015.gada 13.februārī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese I.Vīgante,
tiesneši L.Šteinerte un G.Kveska

rakstveida procesā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu par akciju sabiedrības (turpmāk – AS) „Air Baltic Corporation" (reģ. Nr.40003245752) saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 114.^{2} panta, sakarā ar AS „Air Baltic Corporation" apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2014.gada 10.oktobra spriedumu un

konstatēja

Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes lidostas „Rīga" I kategorijas robežkontroles punkta inspektore 2013.gada 18.oktobrī sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu AA Nr. 069851 par to, ka 2013.gada 18.oktobrī plkst. 22.15 AS "Air Baltic Corporation" ar reisu BT423, Maskava-Rīga uz Latvijas Republiku atveda Krievijas pilsoni /pers. D/ bez derīgas vīzas vai uzturēšanās atļaujas, kas ļautu ieceļot Šengenas zonā. Persona /pers. D/ , dzim. 23.06.1978, uzrādīja Krievijas pilsoņa pasi Nr. /numurs/ (02.04.2010.-02.04.2015.), kā arī Austrijas (Šengenas) daudzkārtējo vīzu /numurs/ (05.10.2013.-22.10.2013.) ar uzturēšanās laiku 3 dienas, kuras jau ir izmantotas (apliecina robežsargu spiedogi). Tādējādi pārkāpts Latvijas Republikas Imigrācijas likuma 21.panta pirmā daļa (pārvadātāji pārliecinās par to, ka ārzemniekam, kuru tas pārvadā, ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti) un izdarīts Latvijas APK 114.^{2} pantā paredzētais administratīvais pārkāpums.

Ar Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka 2013.gada 30.oktobra lēmumu Nr.829-900-AA069851 (turpmāk – sākotnējais lēmums), AS „Air Baltic Corporation" saukta pie administratīvās atbildības par to, ka pārkāpusi Imigrācijas likuma 21.panta pirmo daļu, par ko atbildība paredzēta Latvijas APK 114.^{2} pantā. Pie administratīvās atbildības sauktajai personai uzlikts naudas sods 2988,03 *euro* (Ls 2100) apmērā.

Ar Valsts robežsardzes priekšnieka 2014.gada 11.marta lēmumu Nr.17 (turpmāk – Lēmums) nolemts grozīt sākotnējā lēmumā noteikto soda mēru no 2988,03 *euro* (Ls 2100) uz 2500,00 *euro* (Ls 1757,01).

AS „Air Baltic Corporation" Rīgas rajona tiesā iesniedza sūdzību par Lēmumu.

Ar Rīgas rajona tiesas (turpmāk – tiesa) 2014.gada 10.oktobra spriedumu Lēmums atstāts negrozīts, bet AS „Air Baltic Corporation" sūdzība noraidīta.

Tiesa, izvērtējusi Lēmumā norādīto pamatojumu, secinājusi, ka tas ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to pievienojusies Lēmuma motivācijai.

AS „Air Baltic Corporation" (turpmāk – sūdzības iesniedzēja) par Rīgas rajona tiesas 2014.gada 10.oktobra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt pirmās instances tiesas spriedumu un atcelt naudas sodu, kas piemērots ar Lēmumu, un gadījumā, ja pārkāpums konstatējams, atzīt to par maznozīmīgu.

Sprieduma nepareizība izpaužas tajā, ka piemērots nepamatoti augsts naudas sods, neizvērtējot Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.562/2006 (2006.gada 15.marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām Šengenas Robežu kodekss (turpmāk - Robežu kodekss) 5.panta 4.punkta „c" apakšpunkta regulējumu; Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK) Nr.810/2009 (2009.gada 13.jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss) (turpmāk - Vīzu kodekss) 35.panta regulējumu; un Padomes Direktīvas 2001/51/EK (2001.gada 28.jūnijs), ar kuru papildina 26.pantu Konvencijā, ar ko īsteno 1985.gada 14.jūnija Šengenas Līgumu (turpmāk Direktīva 2001/51/EK) noteiktos mērķus, nepiemērojot samērības principu un pārvadātāja tiesības uz efektīvu aizstāvību.

Sūdzības iesniedzēja pilnībā piekrīt, ka tai ir uzlikts pienākums saskaņā ar Imigrācijas likuma 21.pantu, pārliecināties par to, ka ārzemniekiem, kurus tas pārvadā, ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti. Šo pienākumu pilda ar lielu rūpību, to pierāda arī fakts, ka administratīvo pārkāpumu skaits, kas piemērots Latvijas APK 114.^{2} panta ietvaros, ir būtiski samazinājies. Sūdzības iesniedzēja dara visu iespējamo, lai novērstu gadījumus, kad pasažieri bez derīgiem ceļošanas dokumentiem ieceļotu Latvijas Republikā.

Saskaņā ar Direktīvas 2001/51/EK preambulas 2.punktu, tās mērķis ir, ierobežot migrācijas plūsmu un apkarot nelegālo imigrāciju. Direktīvas 4.pants, uz kura balstīts Latvijas APK 114.^{2} pants, paredz, ka dalībvalstis nosaka, ka sankcijas, kas piemērojamas pārvadātājam

saskaņā ar Šengenas Konvencijas 26.panta 2. un 3.punkta noteikumiem, ir preventīvas, efektīvas un samērīgas. Atsaucoties uz Šengenas konvencijas 26.panta 1.punkta a) apakšpunktu, sūdzības iesniedzēja norāda, ka priekšnoteikums pārvadātāja sodīšanai ir ieceļošanas atteikums.

Sūdzībā norādīts, ka pasažieru ieceļošanu Latvijas Republikā pie ārējās robežas regulē Robežu kodeksa 5.pants. Atsaucoties uz Robežu kodeksa 5.panta 4.punkta „c" apakšpunkta regulējumu, sūdzības iesniedzēja norāda, ka atsevišķos gadījumos Valsts robežsardzei ir tiesības ielaist pasažierus Latvijas Republikā. Vīzu izsniegšana pie ārējās robežas ir noteikta ar Vīzu kodeksa 35.pantu.

Sūdzības iesniedzējas ieskatā, ja Valsts robežsardze konkrētajā gadījumā būtu piemērojusi Robežu kodeksa 5.panta 4.punktu, vai Vīzu kodeksa 35.pantu, ir liela iespējamība, ka pārvadātājam nebūtu piemērots sods.

Sūdzības iesniedzēja uzsver, ka Šengenas konvencija, Vīzu kodekss, kā arī Robežu kodekss ir izdoti ar mērķi, lai Šengenas zonas dalībvalstu rīcība būtu vienota attiecībā pret trešo valstu pilsoņu ieceļošanu Šengenas zonā.

Sava viedokļa pamatošanai sūdzības iesniedzēja atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas (turpmāk - EST) lietā C-575 AS „Air Baltie Corporation" pret Valsts robežsardzi, izteiktajiem secinājumiem.

Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka, lai izvairītos no situācijas, kad valstu prakse būtiski atšķiras no regulējuma, kas atrodams Robežu kodeksā, Vīzu kodeksā, un, lai izvairītos no Valsts robežsardzes prakses sašķeltības, katra pasažiera lieta jāvērtē pēc individuāliem lietas apstākļiem, un trešo valstu personām ir jādod vienādas iespējas saņemt vīzu pie ārējās robežas.

Sava viedokļa pamatošanai sūdzības iesniedzēja atsaucas uz tiesisko regulējumu šajā jautājumā, EST judikatūru un Valsts robežsardzes praksi.

Sūdzības iesniedzēja īpaši uzsver Valsts robežsardzes pienākumu informēt pasažierus par iespēju saņemt vīzu pie ārējās robežas, jo kā rāda Eiropas Komisijas ziņojums, bieži cilvēki nezina par iespēju iegūt vīzu pie ārējās robežas. Gadījumi, kad Valsts robežsardze neiepazīstina trešo valstu pilsoņus ar iespēju iegūt vīzu pie ārējās robežas, ir pretrunā ar Eiropas Savienības (turpmāk - ES) tiesību efektivitātes principu.

Sava viedokļa pamatošanai sūdzības iesniedzēja atsaucas uz EST lēmumu lietā C-279/09.

Sūdzības iesniedzēja ieskatā, praksei, kad trešo valstu pilsoņi robežpārbaudē netiek informēti par iespēju saņemt vīzu pie ārējās robežas, ir diskriminējošs raksturs starp pasažieriem, kuriem ir priekšzināšanas Robežu kodeksā un Vīzu kodeksā, un pasažierim, kuriem šādu zināšanu nav.

Bez tam, sūdzības iesniedzēja norāda, ka pasažieri, kuri ieceļo Latvijas Republikā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem ir izņēmuma gadījums un proporcionāli sastāda zemu daļu no visiem pārvadātiem pasažieriem.

Ņemot vēra iepriekšminētos argumentus, sūdzības iesniedzēja lūdz atcelt uzlikto sodu. Šāds lūgums ir pamatots ar to, ka administratīvajā protokolā Nr.829-900-AA069866 nav norādes, ka Valsts robežsardze būtu piedāvājusi iespēju pasažierim iegūt vīzu pie ārējās robežas, kas būtiski būtu ietekmējis lietas tālāku virzību.

Nobeigumā sūdzības iesniedzēja norāda, ka nacionālais likums neatbrīvo no pienākuma ievērot ES normatīvus, un, neļauj interpretējot par sliktu pārvadātājam ES tiesības, uz ko šajā sūdzībā pēc būtības tiek vērsta tiesas uzmanība.

Latvijas Republikas Valsts robežsardze (turpmāk – Iestāde) ir iesniegusi viedokli par apelācijas sūdzību (l.l. 129-137), kurā norāda, ka sūdzība nav pamatota un ir noraidāma.

Papildus jau iepriekš šajā lietā sniegtajiem paskaidrojumiem, Iestāde paskaidro, ka 2013.gada 18.oktobrī Krievijas Federācijas pilsonei /pers. D/ (turpmāk — persona) tika sastādīts ieceļošanas atteikums pie robežas N2901 - 13251 (C) (turpmāk - Ieceļošanas atteikums).

Iestāde norāda, ka Latvijas Republika humānu apsvērumu dēļ, valsts interešu vai starptautisku saistību dēļ atsevišķos izņēmuma gadījumos var atļaut savā teritorijā ieceļot trešo valstu valstspiederīgajiem, kas neatbilst vienam vai vairākiem ieceļošanas nosacījumiem, proti, izsniedzot vīzas uz valsts robežas.

Vīzu izsniegšanu uz robežas regulē Vīzu kodekss. Atsaucoties uz minētā kodeksa 35.pantu, norāda, ka ņemot vērā tā regulējumu, Iestādes amatpersonas, kas pieņem lēmumus par vīzas izsniegšanu uz valsts robežas ārzemniekiem humānu apsvērumu dēļ, valsts interešu vai starptautisku saistību dēļ, saņemot vīzas pieteikumu, veic lietas apstākļu novērtējumu, proti, noskaidro vai ir izpildīti Vīzu kodeksa 35.panta nosacījumi, tostarp, izvērtē vai ārzemnieks nav varējis vīzas pieteikumu iesniegt laicīgi vēstniecībā vai konsulārajā iestādē, un vai ārzemnieks ar apliecinošiem dokumentiem var pierādīt, ka ieceļošanu viņš nav varējis laicīgi paredzēt un, ka ieceļošanas iemesls ir saistīts ar humāniem apsvērumiem, valsts interesēm vai starptautiskajām saistībām (piemēram, nav saistīts ar izklaidi vai atpūtu). Tālāk Iestādes amatpersonas izvērtē ārzemnieka ieceļošanas mērķa atbilstību minētajam regulējumam, proti, vai ieceļošana nepieciešama humānu apsvērumu dēļ, valsts interešu vai starptautisku saistību dēļ.

Tādējādi personai, lai saņemtu vīzu uz robežas, bija ne tikai jāpierāda, ka tā derīgu vīzu ieceļošanai Latvijā nav varējusi saņemt iepriekš pārstāvniecībā vai konsulārajā iestādē, un tai ir derīgi ceļošanas dokumenti, bet sākotnēji jāiesniedz vīzas pieteikums, ar kura iesniegšanas brīdi tiek uzsākts minētais izvērtēšanas process.

Konkrētajā gadījumā persona minēto vīzu pieteikumu neiesniedza un arī robežpārbaudē nenorādīja, ka jau pirms lidojuma personai ir bijuši tādi apstākļi, kas atbilstu Šengenas Robežu kodeksa 5.panta ceturtās daļas "c" apakšpunktā minētajiem kritērijiem, uz kuriem sūdzības iesniedzēja būtu varējusi paļauties pārvadājot personu uz Latviju.

Paskaidro, ka Iestādē darbojas diennakts kontaktpunkts, par ko sūdzības iesniedzēja ir informēta, un, kas sniedz palīdzību jautājumos (piemēram, atzinumu, ka personai vīza tiks izsniegta uz robežas vai persona tiks ielaista valstī humānu apsvērumu dēļ), kas saistīti ar ārzemnieku ceļošanu. Norāda, ka pārvadātājs, minēto iespēju jau pirms pārvadāšanas noskaidrot vai ārzemniekam tiks dota atļauja ieceļot Latvijā, cita starp, tiks izsniegta Šengenas vīza uz valsts robežas, ir izmantojis daudzkārt.

Iestāde daudzkārt ir informējusi sūdzības iesniedzēju, ka pārvadātājs tiek atbrīvots no atbildības tikai atsevišķos normatīvajos aktos noteiktajos (netipiskos) izņēmuma gadījumos, proti, ja persona, mēģinot ieceļot Latvijā, sākotnēji robežpārbaudē lūdz atļauju ieceļot Šengenas teritorijā bez dokumentiem, kas dod tiesības šķērsot valsts robežu, un sākotnēji robežpārbaudē var pierādīt savu atbilstību Šengenas Robežu kodeksa 5.panta

4.punkta "c" apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, kas liecina par faktu, ka pārvadātājs ir pārliecinājies un atvedis uz Latvijas Republiku personu, kurai jau pirms pārvadāšanas ir bijuši dokumenti, kas apliecina tiesības saņemt vīzu uz robežas vai ieceļo ar derīgu ceļošanas dokumentu ārkārtas gadījuma dēļ, kā arī gadījumos, kad pārvadātājs uz Latvijas Republiku ir atvedis patvēruma meklētāju.

Ne Imigrācijas likums, ne arī citi normatīvie akti nedefinē jēdzienu "ārkārtas gadījums". Iestādes ieskatā, Šengenas Robežu kodeksa 5.panta 1.punkta a) apakšpunkta 1.punktā minētais jēdziens ir jāinterpretē līdzīgi 5.panta 4.punkta "c" apakšpunktā minētajam jēdzienam "humāni apsvērumi".

Atsaucoties uz Vīzu Kodeksa rokasgrāmatas IV daļas 1.1.apakkšpunktu, norāda, ka tajā minētais, kā arī ES rekomendācijas Iestāde savā praksē par neparedzamiem un svarīgiem ieceļošanas iemesliem, proti, "ārkārtas gadījumiem", kuru dēļ būtu atzīstams par pamatu ārzemnieka lūgums ieceļot Latvijā bez derīgiem dokumentiem, cita starp, bez derīgas vīzas būtu uzskatāmi, iepriekš minētie un tiem līdzīgi gadījumi.

Konkrētajā gadījumā personas ieceļošana, Iestādes ieskatā, neatbilda nevienam no minētajiem lietas apstākļiem, tā kā personas ieceļošanas mērķis bija atpūta Latvijā (sk. Ziņojuma Nr. 290 par stāvokli uz Latvijas Republikas valsts robežas un valsts iekšienē Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes 2013.gada 18.oktobra izrakstu).

Persona robežpārbaudes laikā nebija pierādījusi savu atbilstību Šengenas Robežu kodeksa 5.panta 4.punkta "c" apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, un tai saskaņā ar Imigrācijas likuma 18.pantu tika atteikts ieceļot Latvijas Republikā.

Atsaucoties uz Eiropas Padomes Direktīvas 2001/51/EK 4.panta 2.punktu norāda, ka no tā izriet, ka pārvadātājam netiek piemērots administratīvais sods arī tajos gadījumos, kad persona pēc ierašanās Latvijas Republikā robežpārbaudes laikā lūdz patvērumu Latvijas Republikā. Persona šādu lūgumu nebija izteikusi.

Iestāde vairākkārt, citu līdzīgu administratīvā pārkāpuma lietu ietvaros pārvadātājam ir norādījusi uz minēto normatīvo regulējumu un praksi, kā arī to, ka ārkārtas apstākļu esamība ir jāpierāda gan personai, gan vēlāk pārvadātājam, lai attaisnotu savu rīcību, atvedot personu bez derīgiem dokumentiem, kas nepieciešami ieceļošanai Latvijā.

Tādējādi pārvadātājs zināja, ka konkrētajā gadījumā uz personu nevar attiecināt minētā regulējuma piemērošanu. Pārvadātājs nav iesniedzis nevienu pierādījumu, kas apliecinātu, ka personas atvešana būtu saistīta un pielīdzināma gadījumiem, kad persona tiek atvesta ārkārtas apstākļu dēļ.

Līdz ar to Iestāde atzīst, ka atsevišķos nestandarta gadījumos trešo valstu valstspiederīgajiem var tikt dota atļauja ieceļot Šengenas teritorijā bez derīga ceļošanas dokumenta un bez derīgas vīzas, tomēr šādai atkāpei no Šengenas Robežu kodeksa 13.pantā noteiktās standarta procedūras piemērošanas ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem, kuru pierādīšanas pienākums ir pārvadātāja kompetence.

Norāda, ka konkrētajā gadījumā netika konstatēti kādi īpaši apstākļi, kuru dēļ pieteicējs būtu varējis uzskatīt, ka ieceļojušai personai būtu bijis pamats uzskatīt, ka tikai ierodoties Latvijā bez derīga ceļošanas dokumenta, persona tiks ielaista Šengenas teritorijā, un pieteicējs uz šādu apstākļu esamību nevarēja paļauties.

Izteiktā viedokļa pamatošanai Iestāde atsaucas uz Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 10.oktobra spriedumu lietā Nr. A42702809, 2011.gada 24.novembra spriedumu lietā Nr. A42779108.

Ņemot vērā minēto, Iestāde uzskata, ka nepamatots ir sūdzības iesniedzējas secinājums, ka veidojas diskriminējoša rakstura iezīmes un, ka daži pasažieri ir priviliģētā stāvoklī nekā citi, tā kā minētā kārtība izriet no Vīzu kodeksa 35.panta regulējuma un attiecas uz nestandarta gadījumiem un nav uzskatāma par tādu, kas pārkāptu vienlīdzīgas principu.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas 2004.gada 30.marta spriedumu lietā SKA-5, Iestāde norāda, ka nepamatots ir sūdzībā norādītais arguments, ka soda piemērošana pārvadātājam pilnīgi neapturēs trešo valstu valstspiederīgo pārvadāšanu, tāpēc administratīvos sodus nav vērts piemērot.

Iestāde norāda, ka Latvijas APK normās tiesībpārkāpumi formulēti tā, ka administratīvā atbildība draud par kāda priekšraksta pārkāpšanu vai tā neievērošanu, kas izpaužas darbībā vai bezdarbībā (rīcībā). Tas nozīmē, ka jābūt kādam citam administratīvajam tiesību aktam, kas šo darbību reglamentē, un tajā izteiktā priekšraksta neizpildīšanas juridiskās sekas ir administratīvā soda piemērošana saskaņā ar Latvijas APK atbilstošo pantu vai panta daļu (Krastiņš U. Konceptuāli par vainu administratīvajās tiesībās, Jurista Vārds, Nr. 23 (476), 2007.gada 5.jūnijs).

Iestāde piekrīt tiesību literatūrā secinātajam, ka tiesībpārkāpums pārkāpj intereses, kuras tiek aizsargātas ar tiesību normu un līdz ar to nodara kaitējumu sabiedriskajām un personiskajām interesēm, noteiktai tiesību kārtībai. Valstij, sabiedrībai vai personai vienaldzīgo pārkāpumu nav (Stucka A. Administratīvās tiesības. Rīga: Juridiskā koledža, 2006.,-198.lpp.)

Tas, ka pārvadātāji var panākt to, ka Latvijas APK $114.^2$ pantā noteiktie pārkāpumi faktiski netiek pieļauti, apliecina, piemēram, SIA "Norma – A", kas nodrošina "ECOLINES" starptautisko satiksmi, kā pārvadātāja prakse. Kurš 2006.gada, proti, 9 gadu periodā SIA "Norma – A" pieļāvis tikai 3 administratīvos pārkāpumus, tajā pašā laikā 2014.gada 10 mēnešu laikā reisā Maskava – Rīga, iekāpšanas laikā Maskavā pārvadātāja apkalpe atteikusi iekāpšanu 600 (minētie dati izriet no SIA "Norma – A" 2014.gada 21.novembra vēstules Nr. 14/d-27, kas adresēta Valsts robežsardzei) trešo valstu valstspiederīgajiem bez derīgiem dokumentiem Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanai. Līdz ar to, ņemot par piemēru minēto pārvadātāju secināms, ka pārvadātājiem ir iespējams veikt tādus pasākumus un noteikt tādu pasažieru dokumentu pārbaudes procedūru, kas faktiski izslēdz Latvijas APK $114.^2$ pantā noteikto pārkāpumu pieļaušanu.

Iestāde norāda, ka tiesību efektivitātes princips *(sk. arī Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VII nodala. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs//Latvijas Vēstnesis, Rīga - 2011, 43.1pp. 86.punktu)* skar jebkuras pamattiesības, taču praksē tas visvairāk tiek piesaukts procesuālo garantiju jomā, kas Satversmē ir nostiprinātas 92.pantā. Līdz ar to, Iestādei nav saprotama sūdzības iesniedzējas atsauce šajā konkrētajā lietā uz minēto principu, jo šajā administratīvajā lietā sūdzības iesniedzēja varēja izmantot savas tiesības pieaicināt pārstāvi - advokātu, kā arī sūdzības iesniedzējai ir tikušas nodrošinātas tiesības iesniegt sūdzības.

Kas attiecas uz personas tiesībām izmantot savas tiesības uz advokātu vai iesniegt sūdzības par Ieceļošanas atteikumu, vai atteikumu izsniegt vīzu, ja persona būtu lūgusi uzsākt attiecīgo administratīvo procesu, tad minēto tiesību ievērošana nav vērtējama šīs administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, tā kā attiecas uz citām tiesiskajām attiecībām, kuras ir starp personu un Valsts robežsardzi.

Tiesību normas, kas nosaka personu ieceļošanas kārtību, cita starp, prasība, ka persona tikai ar derīgu ceļošanas dokumentu un derīgu Šengenas vīzu vai uzturēšanās atļauju drīkst ieceļot Latvijas Republikas teritorijā, ir pieņemta ar mērķi nodrošināt ar normatīvajiem aktiem noteikto Latvijas Republikas valsts robežas neaizskaramību un pēc iespējas ierobežot nelegālās migrācijas draudus, kas rada nelabvēlīgas sekas Latvijas valsts ekonomiskajām u.c. interesēm.

Tiesu praksē ir atzīts, ka nelegālā migrācija un migrācijas plūsmas palielināšanās ir visaptveroša kopējās Eiropas Savienības telpas problēma. Tādēļ jautājums par nelegālās imigrācijas apkarošanu un migrācijas plūsmas ierobežošanu, nosakot pārvadātājam atbildību par personu bez derīgiem ieceļošanas dokumentiem, atvešanu uz kādu no Eiropas Savienības dalībvalstīm, tiek risināts pārnacionālā līmenī. Eiropas Savienības dalībvalstu atrašanās vienotā teritoriālā telpā pieļauj netraucētu ceļošanu Eiropas Savienības teritorijās un iekšējo robežu šķērsošanu. Tieši tādēļ ir būtiski kontrolēt Eiropas Savienības ārējo robežu, tostarp, ierobežot nelegālas migrācijas plūsmas koncentrēšanos uz Eiropas Savienības ārējās robežas.

Pārvadātāja sodīšanas mērķis ir minimizēt nelegālo imigrāciju un ilgtermiņā nodrošināt, ka nelegālās migrācijas plūsmas pie Šengenas ārējām robežām samazinās. Jo rūpīgāka kļūst ieceļošanas dokumentu pārbaude, jo mazāk trešo valstu valstspiederīgajiem, kas vēlēsies nelegāli iekļūt Eiropas

Savienības dalībvalstu teritorijā, būs iespējams nokļūt līdz kādas no Eiropas Savienības dalībvalsts robežai. Secīgi tiks mazināta nelegālās migrācijas plūsma un tās radītās sekas (ekonomiskās, epidemioloģiskās, u.c. sekas, kas var rasties valstij sakarā ar ārzemnieku ilgstošu uzturēšanos un koncentrēšanos Šengenas ārējās robežas robežkontroles punktos).

Judikatūrā ir atzīts par pamatotu secinājums, ka pastiprināta migrācijas plūsma un nelegālo ieceļotāju atrašanās uz Eiropas Savienības dalībvalstu ārējās robežas pastiprina attiecīgās valsts drošības apdraudējumu, turklāt rada valstij papildus slodzi, tērējot dažādus resursus, lai novērstu bez nepieciešamajiem dokumentiem atceļojušo ārzemnieku atvešanas sekas, nelikumīgi atvesto ārzemnieku koncentrēšanos uz Šengenas ārējās robežas. Līdz ar to pārvadātājam faktiski ir milzīga loma nelegālās migrācijas plūsmas ierobežošanā.

Kā iepriekš tika minēts, prasība pati par sevi, ka personai pirms tās pārvadāšanas ir jābūt noteiktiem ieceļošanas dokumentiem nav tikai formālisms. Papildus Iestāde norāda, ka noteiktā ieceļošanas dokumentu pārbaudes kārtība valstij ļauj kontrolēt valstī ieceļojošo vai to šķērsojošo personu migrācijas plūsmas, pārbaudot katras personas identitāti un iespējamo nelegālās imigrācijas un citu risku apdraudējumu. Pārvadātāja rīcībā nav un nevar būt ziņas par konkrēto personu, kas tiek ievesta Latvijas Republikā. Tādēļ tas ir valsts drošības jautājums maksimāli izvairīties no tādu personu atvešanas, kuru ieceļošana Latvijas Republikā nav atļauta, stingri ievērojot vīzu režīmu.

Šengenas Robežu kodeksa 13.panta 1.punktā noteikts, ka trešās valsts valstspiederīgajiem, kas neatbilst 5.panta 1.punktā izklāstītiem ieceļošanas nosacījumiem un nepieder pie to personu kategorijas, uz ko attiecas 5.panta 4.punkts, atsaka ieceļošanu dalībvalstu teritorijās. Minētā panta 4.punkts noteic, ka robežsargi nodrošina, ka trešās valsts valstspiederīgais, kas saņēmis ieceļošanas atteikumu, neieceļo attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

Apstāklis, ka personai nav derīgas Šengenas vīzas vai derīgas uzturēšanās atļaujas, nozīmē to, ka personai nav atļaujas šķērsot tās valsts robežu, kurā tās vēlas ieceļot. Pārvadātājam ir pienākums ar vislielāko rūpību pārliecināties par pasažiera tiesisko spēju ceļot uz izvēlēto galamērķi. Ja pārvadātājs šo pienākumu nevēlas vai nespēj izpildīt, pārvadātājs ir atbildīgs par pieļauto prettiesisko rīcību. Turklāt situācijā, kad personai nav derīgu dokumentu ieceļošanai Latvijas Republikā, to ir vienkārši konstatēt.

Pārvadātājam nav nepieciešama piekļuve Vīzas informācijas sistēmai vai citām datu bāzēm, lai vizuāli konstatētu, ka personas uzrādītajā Šengenas vīzā atļautais uzturēšanās ilgums ir jau izmantots un turpmāk vīza nav derīga. Pārvadātāja atbrīvošana no administratīvās atbildības pie šādiem apstākļiem nebūtu samērīga.

Ņemot vērā iepriekš minēto, sūdzībā norādītie argumenti nav pamatoti, un, Iestādes ieskatā, proporcionalitātes princips nav pārkāpts.

Pārbaudījusi administratīvā pārkāpuma lietas materiālus, izvērtējusi sūdzībā norādītos argumentus un Iestādes viedoklī izteiktos argumentus, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģija (turpmāk - tiesu kolēģija) atzīst, ka Rīgas rajona tiesas 2014.gada 10.oktobra spriedums ir likumīgs, pamatots un atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma.

Tiesu kolēģija, pārbaudījusi Rīgas rajona tiesas 2014.gada 10.oktobra sprieduma motivāciju, atzīst, ka tā ir pareiza un pilnībā pietiekama. Līdz ar to tiesu kolēģija, saskaņā ar Latvijas APK 289.^{13} panta trešo daļu, pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un to neatkārto.

Tiesu kolēģija secina, ka apelācijas sūdzība pēc būtības satur tos pašus argumentus un motīvus, kuri ir atspoguļoti, vērtēti un pamatoti noraidīti Lēmumā un tiesas spriedumā, līdz ar ko atkārtota to pārvērtēšana nav nepieciešama.

Papildus, attiecībā uz sūdzības iesniedzējas argumentiem tiesu kolēģija norāda sekojošo.

Konkrētajā administratīvā pārkāpuma lietā pastāv strīds par sūdzības iesniedzējai uzliktā soda samērīgumu.

Latvijas APK 114.^{2} pants (šeit un turpmāk - likuma redakcijā, kas bija spēkā administratīvā pārkāpuma izdarīšanas brīdī) noteic, ka par tādu valstu pilsoņu pārvadāšanu, kuras nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstis, no šīm valstīm uz Latvijas Republiku, ja minētajām personām nav Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanai nepieciešamo ceļošanas dokumentu un, ja to veicis pārvadātājs ar jūras, gaisa vai sauszemes transportu, uzliek naudas sodu fiziskajām vai juridiskajām personām no tūkstoš septiņsimt latiem līdz divtūkstoš astoņsimt latiem par katru pārvadāto personu.

Latvijas APK 32.panta pirmā daļa noteic, ka sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek ietvaros, ko nosaka normatīvais akts, kurā paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu, stingrā saskaņā ar šo kodeksu un citiem aktiem par administratīvajiem pārkāpumiem, savukārt minētā panta otrā daļa noteic, ka uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Izskatāmajā lietā sūdzības iesniedzējai noteiktais sods ir pietuvināts Latvijas APK 114.^{2} panta sankcijā paredzētajam minimālajam sodam, proti, 2500,00 *euro* (Ls 1757,01), līdz ar ko nav pamata atzīt, ka soda noteikšanā nav ievēroti Latvijas APK 32.panta nosacījumi un samērīguma princips.

Tiesu kolēģija norāda, ka sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek atbilstoši Latvijas APK 32.panta pirmās daļas nosacījumiem, un ietvari, kuros uzliekams sods par administratīvo pārkāpumu, ir noteikti attiecīgā Latvijas APK panta sankcijā.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumā lietā Nr. 2006-41-01, Satversmes tiesa ir norādījusi, ka tiesu varai samērīguma principa ievērošanā ir duāla loma: no vienas puses, tās rīcībai un pieņemtajiem lēmumiem ir jāatbilst samērīguma principam, bet, no otras puses, tiesu varas uzdevums ir pārbaudīt, vai likumdevējs un valsts pārvalde nav pārkāpusi samērīguma principu.

Tiesu kolēģija, novērtējot Latvijas APK 114.^{2} panta sankcijā noteikto amplitūdu starp minimālo un maksimālo sodu kopsakarā ar pārkāpuma raksturu un kaitīgumu, uzskata, ka likumdevējs ir ievērojis samērīguma principu.

Turklāt, ar 2013.gada 26.septembra likumu Latvijas APK 114.^{2} pantā ir izdarīti grozījumi, kas ir spēkā no 2014.gada 1.janvāra, un, kas paredz augstāku minimālā un maksimālā soda robežu.

Tiesu kolēģijas ieskatā šāda likumdevēja rīcība liecina par Latvijas APK 114.^{2} pantā paredzētā pārkāpuma kaitīgumu un to, ka līdzšinējā soda sankcija nav bijusi pietiekami efektīva, lai novērstu jaunu pārkāpumu izdarīšanu.

Tā kā sūdzības iesniedzēja ir izdarījusi Latvijas APK 114.^{2} pantā paredzēto pārkāpumu pastāvot Latvijas APK 34.panta pirmās daļas 2.punktā norādītajam atbildību pastiprinošam apstāklim, proti, gada laikā atkārtoti izdarīts līdzīgs pārkāpums, par kuru persona jau administratīvi sodīta, tad uzliktais sods, kas ir pietuvināts panta sankcijas minimālajai robežai, ir samērīgs un atbilst Latvijas APK 22.pantā definētajam soda mērķim.

Tiesu kolēģija nevērtē sūdzībā izteikto argumentu par Valsts Robežsardzes pienākumu informēt pasažierus par iespēju saņemt vīzu pie ārējās robežas, jo minētais jautājums nav risināms Latvijas APK noteiktajā kārtībā.

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{21} pantu, 289.^{22} pantu, 289.^{12} panta otrās daļas 1.punktu, tiesu kolēģija

nosprieda

Atstāt negrozītu Rīgas rajona tiesas 2014.gada 10.oktobra spriedumu, bet AS „Air Baltic Corporation" apelācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesnese

Tiesneši

I.Vīgante

L.Šteinerte

G.Kveska